

رابطه سبک های هویت، بهداشت روانی دوران بلوغ، افسردگی و موفقیت

تحصیلی در دانش آموزان پسر دبیرستانی قم

- سهراب عبدی زرین¹
علیرضا آقاییوسفی²
غلامرضا قائدامینی³
الهام محمدی⁴
عباس کهالی⁵

چکیده

هدف از تحقیق حاضر تعیین رابطه بین سبک‌های هویت، بهداشت روانی دوران بلوغ، افسردگی و موفقیت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر دبیرستانی قم است. جامعه مورد مطالعه شامل 16813 دانش‌آموز پسر دبیرستانی شهر قم در سال تحصیلی 87-1386 است و نمونه مورد مطالعه شامل 260 دانش‌آموز می‌باشد که با استفاده از نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. ابزار پژوهش آزمون سبک‌های هویت برزونسکی (1989)، چک لیست بهداشت روانی کومار و پرسشنامه افسردگی بک (1999) بود. داده‌ها با آزمون همبستگی پیرسون تحلیل شد. نتایج در سطح 99٪. اطمینان نشان داد که رابطه بین سبک هویت اطلاعاتی با موفقیت تحصیلی رابطه مستقیم و معنادار به دست آمد و از سوی دیگر بین سبک هویت اطلاعاتی با سبک هویت سردرگم، تعهد هویت، مشکلات روانی دوران بلوغ و افسردگی رابطه منفی و معنادار به دست آمد. هم‌چنین رابطه موفقیت تحصیلی با مشکلات روانی دوران بلوغ و افسردگی رابطه منفی و معنادار بود. بین سبک هویت سردرگم با مشکلات روانی دوران بلوغ و افسردگی رابطه مثبت و معنادار به دست آمد.

1 دانشجوی دکتری مشاوره شغلی- دانشگاه اصفهان

2 عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور

3 کارشناس ارشد رفاه اجتماعی

4 دانشجوی کارشناس ارشد مددکاری اجتماعی- دانشگاه علوم

بهبودی و توانبخشی تهران

5 کارشناس روان شناسی عمومی

بالاترین میزان تعهد هویت در سبک هویت هنجاری مشاهده شد و جالب آنکه تعهد هویت با مشکلات روانی دوران بلوغ رابطه مثبت و معنادار داشت یعنی دانش‌آموزانی که میزان تعهد هویت بالاتری داشتند از مشکلات روانی دوران بلوغ بیشتری برخوردار بودند. نتایج به دست آمده در این تحقیق با اکثر تحقیقات صورت گرفته پیشین از جمله تحقیقات برزونسکی همسو است.

کلید واژه‌ها

افسردگی، بهداشت روانی بلوغ، دانش‌آموزان پسر دبیرستانی، سبک‌های هویت، موفقیت تحصیلی.

مقدمه

از نظر کاپلان¹ و سادوک² (1385)، «سلامت روانی آن حالت بهزیستی است، که افراد قادر می‌باشند به راحتی درون جامعه شان عمل کنند و پیشرفت‌ها و خصوصیات شخصی برایشان رضایت‌بخش باشد.»

از نظر دوویچ³ و فیشرمن⁴ (1962) ملاک‌های مهم سلامت روانی عبارتند از: الف) شناخت خود و محیط (ب) استقلال فردی (ج) رفتار بهنجار و منطبق با معیارهای جامعه (د) یکپارچگی شخصیت. آلپورت⁵ از افراد برخوردار از سلامت روان به انسان بالغ یاد می‌کند. از نظر وی افراد سالم در سطح معقول و آگاه عمل کرده، از قید و بندهای گذشته آزادند و نسبت به نیروهایی که آن‌ها را هدایت می‌کنند، آگاهی داشته و می‌توانند بر آن‌ها چیره شوند (نقل از گنجی، 1382).

¹ Kaplan

² Saduk

³ Deutsh

⁴ Fishman

⁵ Alport

نوجوانی¹ مرحله انتقالی بین کودکی و بزرگسالی است (بیابانگرد، 1384). چون عوامل زیستی، روانی و اجتماعی توأم در بروز دوره نوجوانی دخالت دارند، تعیین سن دقیقی برای آغاز و پایان آن امکان‌پذیر نیست (شفیع آبادی، 1379). از آن جا که مدت این دوره، سالهای زیادی را در بر می‌گیرد، اغلب به مراحل تقسیم می‌گردد. اصطلاح اوائل نوجوانی برای گروه سنی 12-14 ساله است. اواسط نوجوانی برای گروه جنسی 14-17 ساله و اواخر نوجوانی به گروه سنی 17-22 ساله اطلاق می‌شود و بلوغ² پسران معمولاً در دوره دوم یعنی اواسط نوجوانی رخ می‌دهد. (بیابانگرد، 1384)

ورود به دوره نوجوانی با تغییرات مهمی از جمله بلوغ جنسی و رفتار ریسک کردن و تواناییهای جدید شناختی همراه است (برگر³، 2001). بلوغ تنها رشد جسمی و ظهور علائم جسمی نیست بلکه از لحاظ عاطفی، روانی و اجتماعی نیز نوجوان باید بالغ گردد و به عقیده برخی نوجوانی برزخی بحرانی بین کودکی و بزرگسالی است. اولین واکنش نوجوانان در برابر بلوغ، تعجب است و گاهی در برخی از آنها حالت ترس شکل می‌گیرد که اگر نوجوانان با آگاهی و آمادگی وارد این دوران شوند با تعجب و ترس روبرو نمی‌شوند (روشن 1378). از لحاظ روانی نوجوانان به زودرنجی، احساساتی بودن، کمروئی، گوشه‌گیری، درون گرایی، برتری جویی، جلب توجه کردن و مخالفت کردن گرایش دارند (خسرپور، 1383). از لحاظ مشکلات رفتاری می‌توان به افسردگی، رفتارهای خشونت‌آمیز، خودکشی، مصرف داروها، روسپیگری، مشکلات مدرسه، فرار از منزل اشاره کرد (کاپلان و سادوک، 1385). در این دوران، نوجوان به

¹ Adolescence

² Puberty

³ Berger

تصمیم‌گیری در حوزه‌های شغلی، مذهبی، سیاسی و جنسی می‌پردازد (مارسیا¹، 1967).

به عقیده اریکسون²، نوجوانی دوران هویت یابی است و هویت³ عبارت است از «یک احساس نسبتاً پایدار از یگانگی خود». اریکسون مراحل زندگی هر فرد را از ابتدای تولد تا پایان عمر به هشت مرحله روانی - اجتماعی تقسیم می‌کند که مرحله پنجم شامل دوران نوجوانی یعنی 12-19 سالگی است که هویت فرد شکل می‌گیرد و اریکسون آن را «وحدت هویت⁴» در برابر «بحران هویت⁵» نامگذاری کرده است (راس⁶، 1382).

طبق نظریه اریکسون (1968) هویت نشانه سلامت روانی است و هویت در مقابل سردرگمی هویت، نشانه یک شخصیت سالم در فرد است. مارسیا (1966) بیان کرد که بین هویت و سلامت روانی ارتباط وجود دارد. عده‌ای هویت را دارای سه کارکرد اساسی می‌دانند: افزایش توان‌گزینشی، ایجاد امکان ارتباط با دیگران، نیرو بخشی و انعطاف‌پذیری انسان (سجادی، 1384).

برزونسکی⁷ (2000) با بررسی زیربناهای شناختی-اجتماعی وضعیت سبک‌های هویت⁸، سه سبک اطلاعاتی⁹، هنجاری¹⁰ و سردرگم / اجتنابی¹¹ را فرض نمود این سبک‌ها در واقع شیوه‌های شناختی-اجتماعی برای پردازش اطلاعات مرتبط با خود هستند.

¹ Marcia

² Erikson

³ Identity

⁴ Identity integration

⁵ Identity crisis

⁶ Rass

⁷ Berzonsky

⁸ Identity styles

⁹ Informational style

¹⁰ Normative style

¹¹ Diffuse / Avoidant style

پژوهشنامه تربیتی

سبک اطلاعاتی: ظاهراً سازگارانه‌ترین سبک می‌باشد و سازوکار کنار آمدن برای اداره موقعیت‌های روزانه است. افراد با سبک هویت اطلاعاتی، به صورت فعال و آگاهانه به جستجوی اطلاعات و ارزیابی آنها می‌پردازند و سپس اطلاعات مناسب را مورد استفاده قرار می‌دهند (برزونسکی، 1990). جهت‌گیری هویت اطلاعاتی با تعمق در باره خود، تلاش‌های مقابله‌ای مسئله مدار، سبک معرفتی منطقی، احساس نیاز به شناخت، پیچیدگی شناختی، تصمیم‌گیری هدفمند، وظیفه‌شناسی، پذیرش و هویت موفق رابطه مثبت نشان می‌دهد (برزونسکی و کاک¹، 2000).

سبک هنجاری: بر پایه‌ی تقلید و پیروی از افراد مهم در زندگی فرد بنا شده است و شامل یک دیدگاه بسته‌ی ذهنی و خودپنداری ثابت و سرکوب‌کننده‌ی اکتشاف است. این روش بسیار نزدیک به وضعیت تفویض اختیار ماریا است. نوجوانان با سبک هویت هنجاری، نسبت به موضوعات هویتی و تصمیم‌گیری‌ها به هم‌نوایی² با انتظارات و دستورات افراد مهم و گروه‌های مرجع می‌پردازند. آنها به طور خودکار، ارزش‌ها و عقاید را بدون ارزیابی آگاهانه می‌پذیرند و درونی می‌کنند؛ تحمل کمی برای مواجه شدن با موقعیت‌های جدید و مبهم دارند و نیاز بالایی برای بسته نگه داشتن ساختار خود نشان می‌دهند (برزونسکی، 1992).

سبک سردرگم/اجتنابی: نماد برخورد طفره‌آمیز در مشکلات است. راهبردهای متمرکز بر هیجان که با سطح پایینی از تعهد و اعتماد به نفس و نیز بی‌ثباتی خودپنداری همراه می‌باشد. افراد با سبک هویت سردرگم-اجتنابی، تعلل و درنگ می‌کنند و تا حد ممکن سعی در اجتناب از پرداختن به موضوعات هویت و تصمیم‌گیری دارند

¹ Kulk

² conforming

(بروزنسکی، 1990). در موقعیت‌های تصمیم‌گیری، آنها ضمن اطمینان کمی که به توانایی شناختی خود دارند، معمولاً پیش از تصمیم‌گیری، احساس ترس و اضطراب نیز دارند و در تصمیم‌گیری معمولاً از راهبردهای تصمیم‌گیری نامناسب مانند اجتناب کردن، بهانه آوردن و دلیل تراشی استفاده می‌کنند (برزونسکی و فراری¹، 1996؛ نقل از حجازی و فرتاش، 1385).

تعهد²، یک چارچوب ارجاعی از ارزش‌ها و باورهاست که ممکن است خودساخته یا تجویز شده از جانب دیگران باشد (برزونسکی، 2003). تعهد بر مبنای فرایند تصمیم‌گیری شامل اتخاذ نظر، انتخاب و رد کردن قرار دارد. «تعهد عبارتست از تثبیت و اتخاذ تصمیم‌هایی نسبتاً بادوام و سرمایه‌گذاری شخصی روی این تصمیم‌ها» (بورن³، 1987؛ نقل از جوادی، 1387).

با توجه به اینکه تحقیقات نشان می‌دهد که متغیرهای سبک‌های هویت، بهداشت روانی دوران بلوغ، افسردگی و موفقیت تحصیلی ارتباط متقابل دارند محقق قصد دارد این متغیرها را در دانش آموزان پسر دبیرستانی ایرانی بررسی کند و با توجه به پیشینه موجود فرضیه‌هایی مطرح شد که عبارت بودند از:

بین سبک هویت اطلاعاتی با موفقیت تحصیلی و بهداشت روانی دوران بلوغ رابطه مستقیم وجود دارد.

بین سبک هویت سردرگم با افسردگی و مشکلات روانی دوران بلوغ رابطه مستقیم وجود دارد.

¹ Ferrari

² commitment

³ Boren

روش

جامعه آماری شامل 16813 دانش آموز پسر دبیرستان‌های قم در سال تحصیلی 87-1386 بود. تعداد کل نمونه های انتخاب شده 260 نفر بود. این نمونه ها به صورت نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شدند به این صورت که از چهار منطقه موجود در قم، دو منطقه و از هر منطقه نیز دو مدرسه انتخاب شد و در مرحله بعدی از هر مدرسه چند کلاس مورد مطالعه قرار گرفت. ابزار پژوهش عبارتند از:

الف - پرسشنامه سبک‌های هویت¹ (ISI-6G): این پرسشنامه سه سبک هویت شامل سبک های اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم / اجتنابی را ارزیابی می‌کند و بعد چهارم آن تعهد هویت است. برای اولین بار به وسیله برزونسکی (1989) ساخته شد و سپس دوباره توسط خود او مورد تجدید نظر شد. این پرسشنامه 40 سوال دارد که 11 سوال آن در ارتباط با سبک هویت اطلاعاتی، 10 سوال آن در ارتباط با سبک هویت سردرگم / اجتنابی و 9 سوال آن مربوط به سبک هویت هنجاری است. علاوه بر سه سبک هویت 10 سوال نیز در ارتباط با تعهد هویت است که برای تحلیل ثانویه استفاده می‌شود و سبک هویتی محسوب نمی‌شود. پاسخ‌ها بر اساس مقیاس لیکرت 5 درجه ای تنظیم شده است (نقل از میرزاجانی، 1386).

برزونسکی (1992) آلفای کرونباخ 0/62 را برای سبک هویت اطلاعاتی و 0/66 را برای سبک هویت هنجاری و 0/73 را برای سبک هویت سردرگم / اجتنابی گزارش کرد. فارسی‌نژاد (1383) آلفای کرونباخ 0/77 را برای سبک هویت اطلاعاتی، 0/60 را برای سبک هویت هنجاری، 0/66 را برای سبک

¹ Identity Styles Questionnaire

هویت سردرگم / اجتنابی و 0/68 را برای تعهد هویت گزارش داد (نقل از میرزاجانی، 1386).

ب - پرسشنامه افسردگی بک¹: پرسشنامه افسردگی بک در سال 1961 به وسیله بک و همکاران ساخته شد. این پرسشنامه یک پرسشنامه خودگزارشی 21 آیتمی است که برای سنجش شدت افسردگی و تعیین نشانگان افسردگی در جمعیت بیماران و افراد بهنجار کاربرد دارد. در تحقیقی که برای بررسی مختصات روانسنجی این پرسشنامه در ایران صورت گرفت اعتبار کل پرسشنامه 91/0. به دست آمد (دابسون² و محمدخانی، 1386).

در تحقیقی که بر روی 196 دانشجوی پسر دانشگاه شهید چمران اهواز صورت گرفت ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه 87/0. به دست آمد. ضریب پایایی تنصیف 83/0. و ضریب پایایی بازآزمایی به فاصله سه هفته 49/0. گزارش شد. همچنین، ضریب همبستگی بین پرسشنامه و خرده مقیاس افسردگی از پرسشنامه MMPI 60/0. محاسبه شد (رجبی، عطاری و حقیقی، 1380).

ج - چک لیست بهداشت روانی کومار³: این چک لیست توسط کومار تهیه شده است و 6 وضعیت روانی و 5 وضعیت جسمانی را از طریق طیف لیکرت مورد سنجش قرار می‌دهد سپس نمره A (نمره روانی) و نمره B (وضعیت جسمانی) و یک نمره کل از جمع دو وضعیت بدست می‌آید.

د - موفقیت تحصیلی: برای سنجش موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان معدل تحصیلی ملاک قرار گرفت.

¹ Beck Depression Inventory

² Dubson

³ Kumar Mental Health Check list

در این بخش ابتدا در جدول (1) اطلاعات مربوط به سال تحصیلی و رشته تحصیلی دانش‌آموزان ارائه شده است.

جدول 1- اطلاعات مربوط به سال تحصیلی و رشته تحصیلی دانش‌آموزان

سال تحصیلی	فراوانی درصد	رشته تحصیلی	درصد
اول 31/8 83	اول 31/8 83		
دوم 30/2 78	ریاضی 30/2 78		
سوم 38 96	تجربی 38 96		
جمع 100 260	انسانی 21/2 55		
جمع 100 260			

جدول 1 نشان می‌دهد که تعداد کل دانش‌آموزان 260 نفر است که از این تعداد 31/8 درصد دانش‌آموز سال اول دبیرستان، 30/2 درصد دانش‌آموز سال دوم دبیرستان و 38 درصد دانش‌آموز سال سوم دبیرستان هستند که رشته تحصیلی دانش‌آموزان هم به صورت فراوانی و درصد نمایش داده شده است. بین سبک هویت اطلاعاتی با موفقیت تحصیلی و بهداشت روانی دوران بلوغ رابطه مستقیم وجود دارد.

بین سبک هویت سردرگم با افسردگی و مشکلات روانی دوران بلوغ رابطه مستقیم وجود دارد. به منظور آزمون فرضیه‌ها از آزمون همبستگی پیرسون استفاده و خلاصه محاسبات در جدول (2) نشان داده شده است.

جدول 2- ضرایب همبستگی متقابل سبک های هویت، مشکلات روانی

بلوغ، افسردگی و موفقیت تحصیلی

M	SD	س اطلاعاتی س هنجاری س سردرگم تعهد هویت افسردگی
		مشکلات روانی موفقیت تحصیلی
		سبک اطلاعاتی 1 /87 36/30
		سبک هنجاری 1 - /118 /32 36/07
		سبک سردرگم 1 /120 - /246** /46 29/42
		تعهد هویت 1 /084 /417** - /371** /34 21/40
		افسردگی 1 /076 /199** - /118 - /546** /51 8/11
		مشکلات روانی /131** /196** /083 - /575** /33 13/39
		1 /525**
		معدل تحصیلی 1 - /585** - /499** - /361**
		- /230** - /205** /847** /32 14/42

* $p \leq .05$ ** $p \leq .01$

جدول 2 نشان می‌دهد که در سطح /99 اطمینان، رابطه بین سبک هویت اطلاعاتی با موفقیت تحصیلی رابطه مستقیم و معنادار است و از سوی دیگر بین سبک هویت اطلاعاتی با سبک هویت سردرگم، تعهد هویت، مشکلات روانی دوران بلوغ و افسردگی رابطه منفی و معنادار وجود دارد. هم چنین رابطه موفقیت تحصیلی با مشکلات روانی دوران بلوغ و افسردگی رابطه منفی و معنادار بود. بین سبک هویت سردرگم با مشکلات روانی دوران بلوغ و افسردگی رابطه مثبت و معنادار به دست آمد. بالاترین میزان تعهد هویت در سبک هویت هنجاری مشاهده می‌شود و جالب آن که تعهد هویت با مشکلات روانی دوران بلوغ رابطه مثبت و معنادار داشت یعنی دانش آموزانی که میزان تعهد هویت بالاتری داشتند از مشکلات روانی دوران بلوغ بیشتری برخوردار بودند.

در این بخش یافته های تحقیق با تحقیقات پیشین مقایسه و تبیین خواهد شد. در رابطه با فرضیه اول که بین سبک هویت اطلاعاتی با موفقیت تحصیلی و بهداشت روانی دوران بلوغ (مشکلات روانی کمتر) رابطه مستقیم و معنادار بدست آمد. نتایج مطالعه برزونسکی و کاک (2000) نشان داد که دانشجویان با سبک اطلاعاتی در مقایسه با دانشجویان با سبکهای هنجاری و سردرگم در مقیاسهای خودمختاری تحصیلی، خودبستگی، مهارت های زندگی، احترام و تحمل افراد متفاوت از خود، ایجاد روابط صمیمانه، استقلال هیجانی و اعتماد به نفس نمرات بالاتری دارند. دانشجویان با سبکهای هویت اطلاعاتی و هنجاری در مقایسه با دانشجویان با سبکهای هویت سردرگم، در مقیاسهای اهداف تحصیلی، واقع بینی، نقشه های طولانی مدتی در باره زندگی و اهداف و روابط پایدار با همسالان خود نمرات بالاتری نشان می دهند.

نتایج مطالعات در رشد هویت تفاوت های فردی مهمی را در رفتار و ویژگی های فردیتی بین دانش آموزان دبیرستانی آشکار ساخته است. این یافته ها نشان می دهند که دانش آموزانی که در اندازه گیری هویت نمره بالای میانگین می آورند، قابل اعتمادتر، سازگارتر، خودپذیرتر، و از لحاظ فردیتی منسجم تر از دانش آموزانی هستند که نمرات هویت آنها پایین تر از حد متوسط است (شهرآرای، 1384).

در پژوهش برزونسکی (2003) هویت اطلاعاتی بالاترین سطح سلامت روانی را داشته و هویت سردرگم پایین ترین سطح سلامت روانی را نشان می دهد. این مسئله شاید ناشی از این باشد که افراد دارای هویت اطلاعاتی، موفقیت بیشتری داشته و بازخورد مثبت از اجتماع دریافت می کنند و افراد دارای هویت زودرس، معیارها و انتظارات والدین و افراد مهم را درونی می کنند و نسبت به اطلاعات و

تجربیهایی که تهدید کننده ارزش‌ها و عقاید آنها باشد، بسته هستند. همچنین، همراه با رشد هویت، تعهدهای شخصی افراد نیز افزایش می‌یابد و در نتیجه تصمیم‌گیری، حل مسئله و کارآیی آنها بهتر می‌شود. در نتیجه سلامت روانی بیشتر و احساس بهتری از خود و زندگی خواهند داشت.

در حالی که رابطه بین جهت‌گیری اطلاعاتی با سلامت روان مثبت و رابطه بین جهت‌گیری سردرگم با سلامت روان منفی است، رابطه بین جهت‌گیری هنجاری و سلامت روان مرز مشخص و روشنی ندارد. بنابراین، سبک هویت هنجاری ممکن است مشابه با جهت‌گیری اطلاعاتی با رفتارهای کارآمد و یا مشابه با جهت‌گیری سردرگم با اجتناب هیجانی و اثرات ناتوان کننده اضطراب، رابطه مثبت نشان دهد (نقل از شکری، تاجیک اسماعیلی، دانشورپور، غنایی و دستجردی، 1386).

نتایج این فرضیه همسو با اکثر نتایج تحقیقات قبلی است یعنی بین سبک هویت اطلاعاتی با موفقیت تحصیلی و بهداشت روانی ارتباط مثبت وجود دارد اما انتظار می‌رفت که تعهد هویت در سبک اطلاعاتی هم بالا باشد که چنین نبود و حتی رابطه بدست آمده منفی و معنادار بود البته انتظار می‌رفت که رابطه تعهد هویت در دوسبک اطلاعاتی و هنجاری متفاوت باشد اما در این تحقیق تعهد هویت فقط در سبک هویت هنجاری مثبت و معنادار بود که در این مورد برزونسکی (2004) بیان می‌کند افرادی که بر سبک هویت اطلاعاتی و سبک هویت هنجاری تکیه می‌کنند، تعهدات هویت قوی‌تر و روشن‌تری نسبت به افراد سردرگم/ اجتنابی کسب کرده‌اند. گرچه استفاده از سبک‌های پردازش اطلاعاتی و هنجاری، هر دو با تعهد هویت همبستگی مثبت دارد، اما شکل‌گیری و ماندگاری این تعهدات، مبتنی بر فرآیندهای متفاوتی است. در جهت‌گیری هنجاری، ممکن است «تعهدات شناختی زودرس» شکل بگیرد تعهدات شناختی زودرس، بدون عملیات ذهنی و

پژوهشنامه تربیتی

پردازش و ارزیابی اطلاعاتی شکل می‌گیرند: تعهدات بر پایه عواطف و با عمق کم بنا می‌شوند، در حالی که شواهد کمی از آنها حمایت می‌کنند و آنها را موجه نشان می‌دهند (نقل از حجازی و فرتاش، 1385).

در فرضیه دوم بین سبک هویت سردرگم با افسردگی و مشکلات روانی دوران بلوغ رابطه مستقیم و معنادار بدست آمد. برزونسکی (1994) بیان می‌کند که مبود تعهدات استوار در افراد سردرگم، آنان را در موقعیت آسیب‌پذیری قرار می‌دهد. نورومی¹ و همکاران (1997) در بررسی رابطه بین سبک هویت و راهبردهای شناختی و رفتاری سلامت روان به نتیجه رسیدند که افراد با سبک هویت اطلاعاتی، سطح بالاتری از عزت نفس دارند. افراد با سبک هویت هنجاری، خودپنداره با ثبات تری دارند و افراد با سبک هویت مغشوش/اجتنابی افسردگی بیشتری داشتند. همچنین مشخص شد که راهبردهای شناختی ناکارآمد، انتظار شکست و روش‌های نامناسب پرداختن به تکلیف، با عزت نفس پایین، خودپنداره بی‌ثبات و نشانگان افسردگی همبستگی مثبت داشت. نتایج نشان داد که شناخت و رفتاری که افراد در سبک‌های مختلف هویت به کار می‌برند، با سلامت روان آنها ارتباط دارد (نقل از برزگری، 1386).

نتایج این تحقیق هم نشان می‌دهد که افراد سبک سردرگم به علت دوری از مواجهه با تکالیف با افسردگی و مشکلات روانی بیشتری درگیر باشند و نسبت به دو سبک دیگر از موفقیت تحصیلی کمتری برخوردار باشند.

کتابنامه

- برزگری، حشمت (1386). بررسی رابطه باورهای جنسیتی و سبک های هویت با پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر و پسر پایه دوم دبیرستانهای دولتی جنوب تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی، تهران.
- بیابانگرد، اسماعیل (1384). روان شناسی نوجوان، انتشارات فرهنگ اسلامی، تهران.
- حجازی، الهه؛ فرتاش سهیلا (1385). تفاوت های جنسیتی در سبک های هویت، تعهد هویت و کیفیت دوستی، فصلنامه پژوهش زنان، دوره 4، شماره 3، پاییز 1385، 61-76.
- جوادی، رحم خدا (1387). بررسی رابطه پایگاه هویت و روابط ولی - فرزندی در زنان معتاد و غیر معتاد استان تهران، طرح پژوهشی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران.
- خسروپور، یوسف (1383). روان شناسی بلوغ و نوجوانی، انتشارات دانشگاه تهران.
- راس، آلن (1382). روان شناسی شخصیت؛ ترجمه جمالفر، سیاوش، نشر روان، تهران.
- رجبی، غلامرضا؛ عطاری، یوسفعلی؛ حقیقی، جمال (1380). تحلیل عاملی سوالهای پرسشنامه افسردگی بک (BDI-21) بر روی دانشجویان پسر دانشگاه شهید چمران اهواز، مجله علوم تربیتی و روان شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی، دوره سوم، سال هشتم، شماره 4 و 3، صص 66-49.
- روشن، رسول (1379). چگونگی رفتار با نوجوانان، انتشارات سازمان نهضت سوادآموزی، تهران.
- دابسون، کیت استفان؛ محمدخانی، پروانه (1386). مختصات روانسنجی پرسشنامه افسردگی بک -2 در یک نمونه بزرگ مبتلایان به اختلال افسردگی اساسی، سال ششم -

فصلنامه توانبخشی، سال هشتم، شماره 39، صص 86-80.

-سجادی، سید مهدی (1384). کثرت گرایی فرهنگی، هویت و تعلیم و تربیت، فصلنامه اندیشه های نوین تربیتی، شماره 1، بهار 1384، صص 25-38.

-شفیع آبادی، عبدا.. (1379). مبانی روانشناسی رشد، انتشارات چهر، تهران.

-شکری، امید؛ تاجیک اسماعیلی، عزیزا...؛ دانشورپور، زهره؛ غنایی، زیبا؛ دستجردی، رضا (1386). تفاوت های فردی در سبک های هویت و بهزیستی روانشناختی: نقش تعهد هویت، فصلنامه تازه های علوم شناختی، سال 9، شماره 2، صص 46-33.

-شهر آرای، مهرناز (1384). روان شناسی رشد نوجوان، نشر علمی، تهران.

-میرزاجانی، زهرا (1386). رابطه کارکرد خانواده و سبک های هویت در دانش آموزان پایه سوم متوسطه شهرستان

-ساوه در سال تحصیلی 85-86، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی، تهران.

-کاپلان، هارولد؛ سادوک، بنیامین (1385). خلاصه روانپزشکی، ترجمه حسن رفیعی، فرزین رضاعی، نشر ارجمند، تهران.

-گنجی، حمزه (1382). بهداشت روانی، نشر انتشارات، تهران.

-Berger, K. S. (2001). The developing person through the life span; New York: worth publishers .

-Berzonsky. M. D. (2003), Identity style and well-being, An international journal theory and reaserch, 3

-Berzonsky, M, D (1994). Self-identity: Ralationship between process and content. Journal of Research in Personality, 28, 453-460 .

- ... (رابطه سبک‌های هویت، بهداشت روانی دوران ...)
-
- Berzonsky, M. D. (1992). Identity style and coping strategies. *Journal of Personality*, 60, 771-778
- Berzonsky, M. D. (1990). Self-construction over the life-span: A process perspective on identity information. In G. J. Neimeyer
- Berzonsky, M. D; & Kulk, L. S. (2000). Identity status and identity processing style , and the transition to university, *Journal of Adolescent Research*, 15(1), 81-98 .
- Erikson. E. H. (1968) *Identity. Youth. and Crisis*. New York: Norton
- Marcia , J. E. (1967). Ego identity status: Relationship to change in self-esteem , "genral maladjustment" and authoritarianism. *Journal of Personality*, 35, 118-133 .
- Marcia J. E. (1966), Development and validation of ego identity status, . *Journal of personality and social psychology*, 3, 551-558